

Handläggare
Sofia Regnell
Telefon: 0850809021

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2021-03-11

Avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för bebyggelseutveckling och saneringsåtgärder i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten

Svar på remiss från exploateringskontoret.

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden fortsätter att växa. De övergripande målen med Norra Djurgårdsstaden är att möta stadens växande behov av bostäder samt att vara ett föredöme för hållbar stadsutveckling. Aktuellt utbyggnadsområde (Kolkajen-Ropsten) ligger utmed Husarviken och Lilla Värtan och gränsar till Gasverket. På andra sidan Husarviken ligger nationalstadsparken med sina stora grönområden. Här planeras cirka 1500 nya bostäder varav 40 är flytande studentlägenheter, 2 förskolor och cirka 11 000 kvm kommersiella ytor, samt parker, torg, kajer och en vattenarena. Konstruktioner byggs ut i vattnet som möjliggör att fler lägenheter får ett vattennära läge och området kommer att bli till en plats för alla stockholmare att umgås och vistas på.

Östermalms stadsdelsnämnd har tidigare, i sitt remissvar på förslaget till detaljplan för Kolkajen, framfört att nämnden är positivt till utbyggnaden av Kolkajen-Ropsten. Förvaltningen ser positivt på att sprängmassor från bergprojekt kan återanvändas i utbyggnaden, men har inte fackkunskap att bedöma riskerna för påverkan på vattenförhållandena samt på växt- och djurliv. Förvaltningen vill ändå framhålla vikten av skyddsåtgärder under vattenverksamheten vidtas så att riskerna för att vatten och stränder samt växt- och djurliv påverkas negativt minimeras. Vidare förutsätter förvaltningen att nödvändiga åtgärder vidtas för att informera om samt minska bullerstörningar för de som bor i närheten av området.

Bakgrund

Exploateringskontoret har begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd med anledning av ett avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för bebyggelseutveckling och saneringsåtgärder i vattenområde med mera vid Kolkajen-Ropsten. Synpunkter på samrådet skulle skickas in senast den 22 februari 2021, men Östermalms stadsdelsnämnd har fått förlängd remisstid till den 12 mars 2021.

Staden har utifrån målsättningen att möjliggöra bostadsbyggande i aktuell del av Kolkajen och Ropsten haft olika förslag på tekniska lösningar för att åstadkomma detta. Det förslag som utretts längst innebär att hela utbyggnationen i vattnet skulle ske på påldäck. För denna tekniska lösning inklusive saneringsmuddring och övertäckning höll staden samråd 2017, vilket Östermalms stadsdelsförvaltning yttrade sig över i ett kontorsyttrande. Efter att denna ansökan lämnats in har staden under våren 2020 fått möjlighet att nyttja stora mängder sprängmassor från bergprojekt i Stockholmsregionen. Staden har därför valt att samråda om denna verksamhet och avser att inge ny ansökan till mark- och miljödomstolen med det nya förslaget som grund.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljöavdelningen norra innerstaden.

Ärendet

Syfte

Stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden fortsätter att växa. De övergripande målen med Norra Djurgårdsstaden är att möta stadens växande behov av bostäder samt att vara ett föredöme för hållbar stadsutveckling. Detta sker genom att omvandla tidigare industrimark till en attraktiv och levande stadsdel med minst 12 000 lägenheter och 35 000 nya arbetsplatser där innovativ miljöteknik främjas.

I det tidigare industriområdet låg verksamheter som hanterade råvara (kol) och förädlade biprodukter från gasframställningen som fanns i området. Den industriella verksamheten har medfört att bland annat tjäroljor, bensen och tungmetaller finns i marken och att bottensedimenten i angränsande delar av Lilla Värtan är förorenade. Utöver utvecklingen som bostadsområde planerar staden för bad, småbåtshamn och strandpromenad utmed vattnet där den tidigare industriverksamheten har varit belägen. Befintliga kajer behöver renoveras och byggas om.

Aktuellt utbyggnadsområde (Kolkajen-Ropsten) ligger utmed Husarviken och Lilla Värtan och gränsar till Gasverket. På andra sidan Husarviken ligger nationalstadsparken med sina stora grönområden. Här planeras cirka 1500 nya bostäder varav 40 är flytande studentlägenheter, 2 förskolor och cirka 11 000 kvm kommersiella ytor, samt parker, torg, kajer och en vattenarena. Konstruktioner byggs ut i vattnet som möjliggör att fler lägenheter får ett vattennära läge och området kommer att bli till en plats för alla stockholmare att umgås och vistas på. Totalt ska cirka 50 000 kvadratmeter byggbar mark skapas.

Planförslag för Kolkajen och planerad bebyggelse i Ropsten (Stockholms stad)

Samråds- och tillståndsprcess

Byggandet av konstruktioner i vatten för en ny stadsdel i Kolkajen-Ropsten medför arbeten i vatten, det vill säga vattenverksamhet som regleras i 11 kap miljöbalken. Huvudregeln är att arbeten i vatten kräver tillstånd hos mark- och miljödomstolen.

Exploateringskontoret bedömer att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, varför avgränsningssamråd sker, se 6 kap. 23 § andra stycket p. 1 och 30 § miljöbalken. Samråd sker med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med de övriga statliga myndigheter, de

kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten, se 6 kap. 30 § miljöbalken.

Efter samrådsperioden sammanställs en samrådsredogörelse. Tillståndsansökan tas fram och skickas in till mark- och miljödomstolen för prövning. Ansökan kungörs i tidningar så att de som önskar kan ta del av vad som planeras och har möjlighet att lämna synpunkter på detta under remisstiden. När remisstiden är över, synpunkter har bemötts och utretts av mark- och miljödomstolen hålls en huvudförhandling. Tillståndsprövningen avslutas genom att domstolen meddelar dom i tillståndsfrågan.

En kartläggning kommer genomföras av det buller som bedöms uppkomma av de anläggningsarbeten i vattenområdet som kommer att utföras. Utifrån resultatet kommer samrådskretsen att bedömas.

Samrådshistorik

Staden har utifrån målsättningen att möjliggöra bostadsbyggande i aktuell del av Kolkajen och Ropsten haft olika förslag på tekniska lösningar för att åstadkomma detta. En tidig lösning som diskuterades och utreddes var att göra viss utfyllnad innanför spont kombinerat med påldäck. Utfyllnaden innanför spont skulle utgöras av behandlade och stabiliserade sedimentmassor från muddringen av förorenade sediment. Detta förslag förkastades på grund av tekniska skäl. Det förslag som utretts längst innebär att hela utbyggnationen i vattnet ska ske på påldäck. För denna tekniska lösning inklusive saneringsmuddring och övertäckning höll Staden samråd 2017. Därefter har samråd även genomförts rörande grundvattenbortledning och flera möjliga alternativ för att nyttiggöra de förorenade sedimenten som ska muddras upp från botten.

Under sommaren 2019 slutfördes ansökan om tillstånd för påldäcksalternativet och Staden lämnade in ansökan om tillstånd till mark och miljödomstolen. Efter att ansökan lämnats in har Staden under våren 2020 fått möjlighet att nyttja stora mängder sprängmassor från bergprojekt i Stockholmsregionen. Med anledning av detta har staden utrett en teknisk lösning där utbyggnationen till stor del genomförs som en utfyllnad med bergkrossmassor istället för uppförande av påldäck. Vissa delar av påldäckslösningen kommer dock vara kvar. Staden har valt att samråda om denna verksamhet och avser att inge ny ansökan till mark- och miljödomstolen med det nya förslaget som grund.

Översiktsbild över aktuellt utbyggnadsområde (Kolkajen-Ropsten) i Norra Djurgårdsstaden. Inom markerat område ska uppfyllnad, påldäck, övertäckning och muddring genomföras.

Berört område där vattenverksamhet kommer att utföras ligger inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40, se Figur 5. Fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagagen 1:3 och Ladugårdsgärdet 1:40 ägs av Stockholm Stad. Fastigheten Norra Djurgården 1:1 ägs av Djurgårdsförvaltningen.

Övergripande tidplan

Åtgärder och byggnation i vattenområde bedöms kunna påbörjas tidigast under år 2022. Detta förutsätter att tillstånd för vattenverksamhet med mera och nya detaljplaner vunnit laga kraft innan dess. Tiden innan byggstarten upptas av tillståndsprocesser, upphandling av entreprenader och detaljprojektering. Byggstarten innebär som första steg att saneringsåtgärder vidtas. Konstruktionsarbeten på färdig utfyllnad och påldäck kan sannolikt påbörjas 2026.

Områdesförutsättningar

Riksintressen

Aktuellt område berör riksintressena för kulturmiljö (Stockholm innerstad med Djurgården), Nationalstadsparken (historiska landskapets natur- och kulturvärden), hamn och farled.

Riksintresse kulturmiljö

Kollossningskajen och strandområdena är delar av riksintresset Gasverkets kulturmiljö. Kollossningskajens läge skall bevaras och

utformningen återställas. Vattengasverket är kulturhistoriskt intressanta byggnader som ska finnas kvar.

Nationalstadsparken

I anslutning till berört område ligger Kungliga Nationalstadsparken som är av riksintresse för det historiska landskapets natur- och kulturvärden. Nationalstadsparken har en viktig del i Stockholms övergripande ekologiska infrastruktur. Parken har ett rikt växt- och djurliv med över 800 olika sorters blomväxter, mer än 1200 skalbaggsarter och cirka 100 häckande fågelarter. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på nationalstadsparken att utvärderas och bedömas.

Riksintresse för allmän hamn

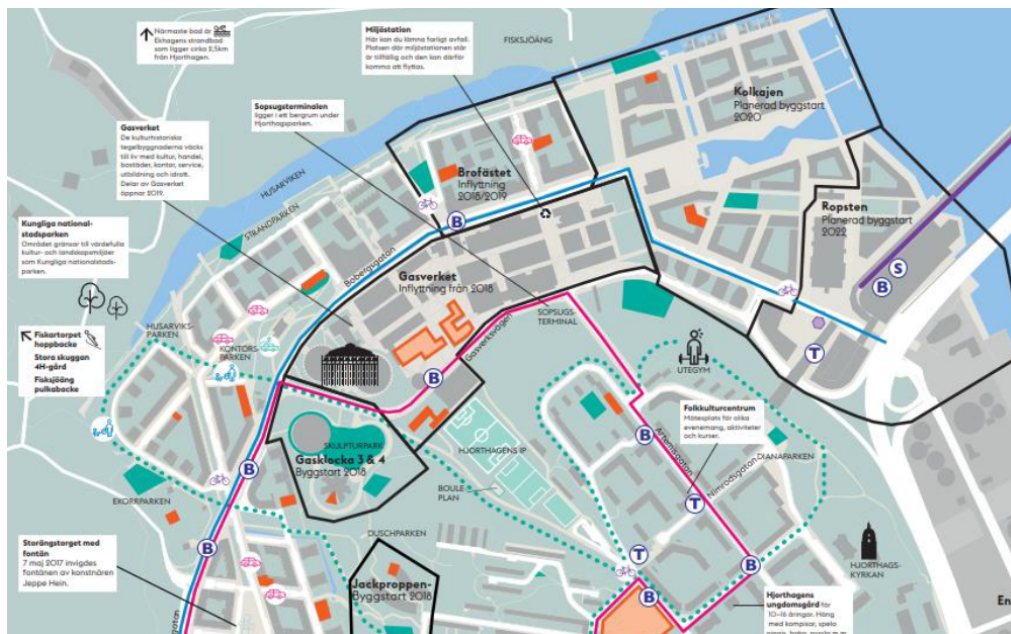
Berört område ligger inom riksintresse för allmän hamn. Riksintresset omfattar stora delar av Stockholms stads vattenområden som omgärdar Stockholms innerstad, bland annat Lilla Värtan. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på riksintresset för hamnområdet att utvärderas och bedömas.

Riksintresse allmän farled

Berört område ligger inom riksintresse farled inklusive buffertzonen tillhörande farled 541 Stockholm (som sträcker sig från Saltsjön till Värtahamnen). Farleden har farledsklass 1, vilket beskrivs som prioriterad sjöväg till allmänna hamnar av betydelse för fartygstrafiken. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på riksintresset för farleden att utvärderas och bedömas.

Pågående detaljplanearbete

Gällande Kolkajen planeras granskning till Q2 2021 med ett antagande i Q1 2022, förutsatt att en överklagandeprövning i snitt tar ett år skulle detta innebära en lagakraftvunnen detaljplan Q1 2023. Gällande detaljplan för Ropsten inväntar Staden besked gällande markreservat för östlig förbindelse. Förutsatt att besked kommer i relativ närtid förväntas detaljplanen för Ropsten kunna antas Q1 2023.

Pågående planer vid Hjorthagen-Ropsten.

Bedömd huvudsaklig miljöpåverkan

Byggskede

I byggskedet är det framförallt vattenmiljön som påverkas av planerad sanering (muddring och övertäckning) samt uppförandet av konstruktionerna så som utfyllnaden och påldäcken. Miljön ovan vatten påverkas i begränsad omfattning. Konsekvenserna bedöms framförallt utgöras av byggbuller, påverkan på vattenförhållandena (strömning), grumling och påverkan på fisk men även viss påverkan på rekreation och friluftsliv. Vissa utsläpp under byggskedet kan också komma att påverka vattenkvaliteten tillfälligt Lilla Värtan, till exempel tillfälligt behov av att hantera länshållningsvatten, avvattning av muddermassor etcetera.

Buller

Under byggtiden kommer byggbuller att uppstå. Pålningsarbeten för påldäcken bedöms generera de högsta bullernivåerna. Även andra bullerkällor kan förekomma och detta kommer utredas närmare inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen. Utgångspunkten är att störande byggbuller ska ske under vardagar. Det finns även risk för att buller kan komma att påverka marina arter, det vill säga undervattensbuller samt att byggbuller riskerar att påverka fågellivet i Nationalstadsparken. Dessa aspekter kommer att utredas närmare.

Masshantering

För att genomföra utfyllnaden krävs många transporter av massor till platsen från andra platser i Stockholmsområdet. Transporter

kommer främst gå via sjövägen men det kan inte uteslutas att vissa transporter kommer behöva köras via landvägen till platsen. Inga anläggningar vid Kolkajen behöver dock uppföras för att hantera massorna/berget som ska användas där. I samband med muddringen kommer det även där sannolikt krävas transporter för att forsla bort muddermassorna. Det kommer redovisas närmare omfattningen på transporter och hur detta ska samordnas med Sjöfartsverket och Stockholms hamnar.

I övrigt bedöms inte några andra miljökonsekvenser av betydelse som till exempel buller, damning, utsläpp etcetera uppstå till följd av masshanteringen. De massor som fraktas till platsen kommer krossas till rätt fraktioner och renas på annan plats.

Sjöfart och fritidsbåtar

Masshanteringen innebär många sjötransporter. Området omfattas av flera riksintressen kopplat till sjöfart (hamn och farled) och detta behöver belysas ytterligare. I byggskedet kan framkomligheten i Husarviken och för fritidsbåtar begränsas i tidvis. Arbetsområdet kommer inte vara tillgängligt för allmänheten. Buller från anläggningsarbetena och transporter kommer att påverka de som befinner sig direkt utanför arbetsområdet under hela byggskedet. För att båtklubben inne i Husarviken inte ska påverkas vad gäller framkomlighet kommer en farled för småbåtar att märkas ut inom arbetsområdet.

Vattenmiljö

Lilla Värtan är en vattenförekomst och har miljö kvalitetsnormer. Utgångspunkten är att ekologiska och kemiska statusen inte får påverkas negativt. I byggskedet kan det finnas risk att utsläpp tillfälligt påverkar vattenkemin i den aktuella delen av Lilla Värtan. Både ekologisk och kemisk påverkan i byggskedet kommer att bedömas utifrån planerat genomförande.

Under genomförandetiden kan förutsättningar för fiskars vandring, lek och uppväxt påverkas. Detta kommer att beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Arbetsmoment som utförs i vatten, såsom sanering av förorenade sediment genom muddring och övertäckning, kommer att ge upphov till viss grumling. Staden utförde ett pilottest under våren 2019 där en del av bottenytan täcktes med material. Grumlingsmätningar som utfördes i samband med pilottestet visade på nästan ingen grumling alls.

Beroende på genomförande kan arbetena med utfyllnaden och påldäcket i vattenområdet medföra en påverkan på befintliga strömmar i närområdet. Detta kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen. En viktig aspekt att belysa är risken för påverkan på Stockholm Exergis värmeverk så att inte arbetena i vatten påverkar produktionen på ett icke-acceptabelt sätt.

Kumulativa effekter

I närområdet pågår för närvarande arbete kring byggande av Lilla Lidingöbron samt rivning av gamla Lidingöbron. Byggnationen av nya bron kommer vara avslutad vid tidpunkten som staden avser att genomföra utbyggnationen av Kolkajen. Staden har i övrigt flera byggprojekt i närområdet, markrening på land i Kolkajen-Ropsten, tunnel till Stockholm Exergi med mera. Även nya bostäder planeras genom byggnation i vatten vid Saltkajen i Södra Värtan samt Loudden vilka båda ligger öster om Kolkajen.

Kontroller

Både i byggskede och i driftskede kan kontroller behöva genomföras. I byggskedet kommer kontroller på vattenmiljön att ske med avseenden på grumling och spridning av föroreningar i samband med saneringsåtgärderna och konstruktionsarbetena samt löpande geotekniska kontroller i samband med arbetet med utfyllnaden. Vid behov kommer skyddsåtgärder att vidtas. Ett exempel på skyddsåtgärd är en geotextil-duk som syftar till att begränsa spridningen av grumling. I driftskede kan det eventuellt vara aktuellt med ytterligare kontroller med avseende på saneringsåtgärderna att utlagda filter fungerar och att materialet inte eroderar på ett otillbörligt sätt. Kontrollprogram finns kommer att upprättas i syfte att kontrollera verksamheten. För kontrollprogrammets utformning kommer kontakt tas med tillsynsmyndigheterna.

Förvaltningens synpunkter

Östermalms stadsdelsnämnd har tidigare, i sitt remissvar på förslaget till detaljplan för Kolkajen, framfört att nämnden är positiv till utbyggnaden av Kolkajen-Ropsten genom bland annat en konstgjord ö i vattnet. Förslaget är i linje med stadens övergripande planeringsinriktning och stadsutvecklingsområdets strategi att nyttja marken mer effektivt och skapa en tät och blandad bebyggelse. Förslaget bidrar också till att uppfylla stadens mål om att bygga 140 000 nya bostäder fram till 2030 och tillför också stora offentliga ytor och kommunal service samt en ny entré till Hjorthagen både för boende och besökare. Vattnet tillgängliggörs för fler, och

därmed ökar upplevelsevärden att Stockholm är en stad på vatten, trots att vattenrummet minskar i omfattning.

Förvaltningen ser positivt på att sprängmassor från bergprojekt kan återanvändas i utbyggnaden, men har inte fackkunskap att bedöma riskerna för påverkan på vattenförhållandena samt påverkan på växt- och djurliv. Förvaltningen vill ändå framhålla vikten av skyddsåtgärder under vattenverksamheten vidtas så att riskerna för att vatten och stränder samt växt- och djurliv påverkas negativt minimeras. Vidare förutsätter förvaltningen att nödvändiga åtgärder vidtas för att informera om samt minska bullerstörningar för de som bor i närheten av området.

Kerstin Andersson
Andersson
Stadsdelsdirektör

Therese Rosen
Therese Rosen
Avdelningschef

Bilagor

1. Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken för bebyggelseutveckling och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten, Stockholms stad och Sweco

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Andersson, stadsdelsdirektör	2021-02-18
Therese Rosen, avdelningschef	2021-02-18